

Monsinjero Kazimiero Vasiliausko mokykla – nekaltinti tamsos, uždegti bent vieną žvakę

„Jis buvo vaikščiojanti meilė“, – taip apie monsinjorą Kazimierą Vasiliauską sakė poetas Justinas Marcinkevičius. 2022-uosius Lietuvos Respublikos Seimas paskelbė šio dvasininko metais, minint gimimo šimtmetį. Monsinjero gimimo dienos išvakarėse (K. Vasiliauskas gimė 1922 m. balandžio 9 d. tuomečiame Vabalninko valsčiuje) Pasvalį aplankė jį artimai pažinojusi žurnalistė, dokumentinių filmų bendraautorė, rašytoja Ramunė Sakalauskaitė. Drauge su kraštiečiams pažįstama aktore Olita Dautartaitė Pasvalio Mariaus Katiliškio bibliotekoje jiedvi pristatė Ramunės knygą „Gyvenimas, koks jis buvo. Monsinjero Kazimiero Vasiliausko biografija“. Prisiminimus lydėjo Olitos skaitomos eilės ir knygos ištraukos. Taip pat, dalindamosi prisiminimais, viešnios kalbėjosi – ko galime pasimokyti iš monsinjero? Koks kunigo vaidmuo yra šiandien?

Kotryna KRAPTAVIČIŪTĖ

Net ir juodžiausioje tamsoje yra šviesos – ši poeto Jurgio Baltrušaičio mintis tapo Kazimiero Vasiliausko gyvenimo leitmotyvu. Daugelį metų kalbėjęs sovietiniuose lageriuose (apkaltintas „antisovietine veikla“), buvęs politinis kalinys ir tremtinys atlaikė sunkiausius gyvenimo išbandymus ir įstengė vadovautis kunigo pašaukimo principais. Monsinjoras sugebėjo atleisti: „Esu dėkingas sovietų valdžiai už lagerį, ten sutikau geriausius draugus, perskaičiau geriausias knygas“, – yra sakęs. Šiandien, kai pašonėje vėl patiriame karo baisumus, pasaulį sukausišią ligą, taip pat – vertybių krizę ir persisotinimą, monsinjero figūra įkvėpia – net iš baisiausių patirties galime išeiti nebūdami pikti, bevilčiai, sugniuždyti. „Visą gyvenimą tvirtai tikėjau, kad

Apie monsinjorą Kazimierą Vasiliauską kalbėjosi aktorė Olita Dautartaitė (kairėje) ir žurnalistė Ramunė Sakalauskaitė.

tikėjimo pagrindinė užduotis – padėti žmogui būti laimingam“, – galbūt ši, paprasta ir kartu tokia žmogui artima, monsinjero idėja leido išsaugoti viltį bei įkvėpti jos kitam. Nuodėmė – kai atitolstame nuo tikrosios savo laimės, Dievo mums sukurto plano – fizinį ir dvasinį jėgų sužydėjimo, – tikėjo jis.

Ir Ramunei, ir Olitai, – abiem teko su šiuo dvasininku bendrauti, abiejų gyvenimą šis žmogus paveikė. Prasidėjus Dainuojančiajai revoliucijai, į Lietuvą ėmė plūsti užsienio žurnalistai, norėję pakalbinti ne tik Sąjūdžio Seimo tarybos narius, bet ir žymius, daug patyrusius, Lietuvos žmones. Kolegas iš Japonijos Ramunė palydėjo į Arkikatedrą, pas Kazimierą Vasiliauską (jis buvo pirmasis atkurtos Vilniaus arkikatedros bazilikos klebonas ir vadovas) – nors tuo metu jo dar nepažinojo. Pokalbiui praėjus, kunigas paprastai paklausė – gal šiaip kada užėisi? Tuo metu Ramunė buvo studentė. Dar nemanė, jog su dvasininku gali kalbėtis ne tik apie religiją... Tačiau užsimezgė neįtikėtina draugystė. Vėliau tapo ir jo *šoferiu* – keliaudavo į susitikimus, renginius. O ir žurnalistai dar ne sykį lankė šį kunigą.

Prisiminėme šiaurietiškas K. Vasiliausko šaknis, tremties siaubą nuglėžusią viltį, meilę literatūrai ir ypač poezijai, jaukius susibūrimus pas monsinjorą (o ir prieš tai jo butas

Šv. Rapolo bažnyčios palėpėje buvo tapęs disidentų bei rezistentų susitikimo vieta) – jis betarpiškai, šiltai ir laisvai bendravo su jaunimu, studentais, pokštavo, šnekėjosi apie gyvenimą... Svarbiausias jo gyvenimo siekis buvo – ieškoti kiekviename žmoguje grožio. „Dieve, kokia didelė paslaptis yra žmogus“, – sakydavo.

Susirinkę pasvaliečiai domėjosi, turėjo klausimų – kai kuriems taip pat yra tekę su monsinjoru susitikti. Vėliau įsigijo aptartą knygą, bendravo su autore. Susitikimo metu kalbėjomės, jog šiais laikais mums ypač trūksta tokių dvasininkų kaip

K. Vasiliauskas, – kurie, visų pirma, yra paprasti, nuoširdūs žmonės. Kurie, Ramunės žodžiais tariant, spinduliuoja dvasine šiluma, neklausia, kur dirbi ir kiek uždirbi, už kurią partiją balsuosi. Kuriam kiekvienas žmogus yra didelis ir nesuprastas

pasaulis, vertas meilės ir pagarbos. Kuris net vagiui, į namus įsiveržusiam, užpliko arbatos, šnekteli ir pažada padėti rasti darbą...

K. Vasiliauskas mokėjo laiku ir vietoje pajuokauti, gebėjo subtiliai, neįžeisdamas, išsakyti kritiką. Kunigas Ričardas Doveika, monsinjero mokinys, knygoje dalijasi prisiminimu: „Man šis žilagalvis senelis yra moderniškiausias kunigas. Jam derėjo „ir *tancius*, ir *rožančius*“, ir pieno gėrimas su vaikais, ir karališka palyda. Vienai karalienei Arkikatedros požemyje rodydamas Barboros Radvilaitės kapavietę ir jos kaukolę su karališkąja karūna sakė: „Jūsų Didenybe, taip praeina žemiškas grožis.“ Tik jis galėjo taip pasakyti.

Išlydėjęs karališkąją palydą, jis vėl sėdo į klausyklą ir klausė močiutės išgyvenimų. Nors mums, vaikams, juokaudamas sakydavo: „Einu pas tas davatkas“, apsikabinęs jas, bendraudavo kaip lygus su lygiomis. Tuo metu konkretaus žmogaus patirtis jam buvo svarbiausia.“ (196 p.)

Dainiaus VAREIKOS nuotr.

Kazimiero Vasiliausko figūra, spinduliuojanti viltį ir atjautą, ypač svarbi šiandien – kai pasaulį kausto negandos.